

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

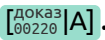
Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00006&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00006. Інфекції дихальних шляхів у дорослих

Автори: Helena Liira, Jukka Pekka Jousimaa
Редактор оригінального тексту: Jukka Pekka Jousimaa
Дата останнього оновлення: 2017-02-28

Основні положення

- Гостра закладеність носа, нежить, біль у горлі та кашель є найбільш поширеними симптомами.
- Вірусні інфекції повинні бути диференційовані від бактеріальних.
- Уникайте призначення антибактеріальних препаратів без потреби .
- Ідентифікуйте рецидивуючі або хронічні інфекції. Порадьте пацієнтові кинути курити.

Етіологія

- У більш ніж половині випадків збудником виявляється один з типів риновірусів, із яких відомо більше 100 серотипів.
- Інша часта вірусна етіологія включає коронавірус, респіраторно-синцитіальний вірус, вірус грипу та вірус парагрипу.
- Рідкісні етіології включають, поміж інших, аденовіруси, ентеровіруси, метапневмовіруси та віруси Епштейна-Барр.

Симптоми

- Ключовими симптомами є закладеність носа або нежить та кашель.

- Інші загальні симптоми включають біль у горлі, головний біль, втому, біль у м'язах та незначне підвищення температури.
- Зазвичай пік симптомів припадає приблизно, на 3–4-й день захворювання, і їх прояви зменшуються протягом тижня. Кашель може утримуватися протягом декількох тижнів.

Диференційна діагностика

- Фарингіт [настанова|L00007] Фарингіт і тонзиліт]
- Синусит [настанова|L00870] Гострий максиллярний сину...]
- Бронхіт [настанова|L00129] Гострий бронхіт] або пневмонія [настанова|L00122] Пневмонія], мікоплазматична інфекція [настанова|L00011] Інфекції, викликані Мусо...]
- Алергічні симптоми, алергічний риніт (поліноз) [настанова|L00864] Allergic rhinitis]

Дослідження [доказ|L04539] A↑↑]

- Анамнез: попередні епізоди лихоманки, захворювань на синусити або бронхіти, куріння в анамнезі.
- Звертайте увагу на загальний стан хворого та виявляйте складні випадки.
- Рот і глотка: перитонзиллярний набряк свідчить про абсцес [настанова|L00009] Дренування паратонзиллярн...]
- Шия
 - Збільшені лімфатичні вузли (причиною можуть бути аденовіруси, стрептококи; мононуклеоз)
 - Болюча при пальпації щитоподібна залоза: підгострий тиреоїдит є рідкісною причиною болю в горлі [настанова|L00511] Підгострий тиреоїдит].
- Верхньощелепні пазухи: візуалізуючі дослідження верхньощелепних пазух не рекомендовані при короткотривалій застуді, яка часто пов'язана із накопиченням рідини в пазухах.
- Вуха: обстеження для виявлення симптомів захворювання вух.
- Легені: аускультативно визначаються сухі та вологі хрипи, мокротиння; якщо пацієнт має сухі хрипи та задишку, виміряйте пікову швидкість видиху.

- Лабораторні тести, як правило, не потрібні. Вони можуть бути використані для диференційної діагностики між вірусними та бактеріальними інфекціями або якщо є підстава для пошуку конкретного збудника.
 - Загальний аналіз крові з підрахунком тромбоцитів. Лімфоцитопенія є поширеним явищем при гострих інфекціях. Багато вірусів можуть зменшити утворення нейтрофілів. Іноді нейтропенія може зберігатися протягом декількох тижнів після вірусної інфекції, яка вже стихла. Бактеріальні інфекції зазвичай викликають нейтрофільоз і не пригнічують кровотворення в кістковому мозку.
 - Використання аналізу на СРБ для визначення тактики лікування зменшує частоту призначуваності антимікробних препаратів при інфекціях нижніх дихальних шляхів та при синуситах [доказ 07046|В].
 - За підозри на тонзиліт взяти мазок з горла на мікрофлору (переважно стрептококові культури).
 - За підозри на наявність мононуклеозу слід провести експрес-тест або серологічну діагностику вірусу Епштейна-Барра [настанова 00014|Мононуклеоз].
 - Грип серотипу А та В можна виявити швидким тестом із мазка носоглотки. Тест рекомендується використовувати лише під час сезону епідемії і коли позитивний результат схилитиме до застосування протівірусної терапії (коротка тривалість симптомів, основне захворювання, яке вимагає медикаментозного лікування) [настанова 00015|Грип].
- Інші віруси також можуть бути діагностовані за допомогою аналізу мокротиння (специфічний тест може ідентифікувати респіраторно-синцитіальні віруси, грип серотипу А / В, аденовіруси, віруси парагрипу, ентеровіруси, риновіруси, метапневмовіруси, коронавіруси та бокавіруси). Оскільки спеціальні методи лікування недоступні, використання тесту може бути обґрунтованим лише в особливих випадках.

Профілактика та лікування [доказ 04631|А] [доказ 06575|С] [доказ 07082|С]

- Часте миття рук під час епідемічних сезонів зменшує поширення вірусів, особливо серед дітей [доказ 05829|С].
- Симптоматичне лікування

- Відпочинок за потреби, але, загалом, у здорових дорослих осіб немає необхідності обмежувати фізичну активність, наскільки допускає власний стан пацієнта.
- Анальгетики за необхідності (парацетамол як вибір першої лінії; якщо призначаються НППЗ, слід пам'ятати про протипоказання та побічні реакції [Доказ 06583] [B]).
- Парові інгаляції [Доказ 03651] [C].
- Судиннозвужуючі препарати (назальні деконгестанти) [Доказ 02030] [C], комбінації антигістамінних та судиннозвужуючих препаратів [Доказ 04299] [C].
- Щоденні, довгострокові добавки вітаміна С, у великих дозах, як виявилось, не зменшують частоту епізодів застуди, однак забезпечують незначне зменшення тривалості симптомів застуди [Доказ 03420] [B].
- Препарати цинку в дозах ≥ 75 мг на добу скорочують тривалість симптомів приблизно на 24 години, коли вони приймаються у межах 24 годин після початку симптомів [Доказ 07201] [B]. Однак їх використання пов'язане з такими побічними реакціями, як порушення травлення та поганий присмак у роті.
- Коли біль в горлі є серйозним, одна доза глюкокортикоїдів (наприклад, 60 мг преднізолону) швидко зменшує біль [Доказ 07095] [B↑].
- Доказова база про ефективність препаратів від кашлю відсутня [Доказ 02222] [D].
- Потреба у листку непрацездатності визначається індивідуально відповідно до стану пацієнта та виконуваної ним роботи. Якщо листок непрацездатності видається, зазвичай достатньо 1–3 днів.

Бактеріальні захворювання

- Бактеріальні захворювання також можуть проходити самостійно. Лікувальний ефект антибіотиків обмежено використовуються при тонзиліті [Доказ 00210] [A] та гострому синуситі [Доказ 00262] [A].
- Препаратом першого вибору, як правило, є пеніцилін або амоксицилін.

Пов'язані ресурси

- Кокранівські огляди [Пов'язані 00410] [Respiratory tract infect...]

- Інші огляди доказових даних пов'язані 00410 Respiratory tract infect... Доказ 05829 C

Джерела інформації

R1. Llor C, Moragas A, Bayona C et al. Efficacy of anti-inflammatory or antibiotic treatment in patients with non-complicated acute bronchitis and discoloured sputum: randomised placebo controlled trial. BMJ 2013;347():f5762. PubMedID 24097128

Настанови

- [Настанова 00007](#). Фарингіт і тонзиліт.
- [Настанова 00870](#). Гострий максиллярний синусит (гострий гайморит).
- [Настанова 00129](#). Гострий бронхіт.
- [Настанова 00122](#). Пневмонія.
- [Настанова 00011](#). Інфекції, викликані *Mycoplasma pneumoniae* (мікоплазмози).
- [Настанова 00864](#). Allergic rhinitis.
- [Настанова 00009](#). Дренування паратонзиллярного абсцесу.
- [Настанова 00511](#). Підгострий тиреоїдит.
- [Настанова 00014](#). Мононуклеоз.
- [Настанова 00015](#). Грип.

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 00220](#). Antibiotics for the common cold and acute purulent rhinitis.
Дата оновлення: 2013-10-01
Рівень доказовості: A
Резюме: Antibiotics are of no significant benefit in the common cold or acute purulent rhinitis, but patients in antibiotic treatment suffer from an increase in adverse effects.
- [Доказовий огляд 04539](#). Sinus ultrasound and radiography in the diagnosis of sinusitis.
Дата оновлення: 2012-09-04
Рівень доказовості: A↑↑
Резюме: Sinus ultrasound has similar accuracy as sinus X-ray in the diagnosis of acute maxillary sinusitis.
Рекомендація: Sinus ultrasound is recommended to be used in the clinical examination of the patient when maxillary sinusitis is suspected.
- [Доказовий огляд 07046](#). CRP point-of-care testing in maxillary sinusitis and lower respiratory tract infection (LRTI).
Дата оновлення: 2012-10-05
Рівень доказовості: B

Резюме: In general practice, CRP point-of-care testing compared with non-testing is effective in decreasing antibiotic prescriptions for lower respiratory tract infection (LRTI) and acute maxillary sinusitis.

- [Доказовий огляд 04631](#). Delayed antibiotics for respiratory infections.
Дата оновлення: 2018-01-29
Рівень доказовості: A
Резюме: There were no differences between immediate, delayed, and no antibiotics for many symptoms including fever, pain, feeling unwell, cough, and runny nose. Compared to no antibiotics, delayed antibiotics led to a small reduction in the duration of pain, fever, and cough in people with colds.
- [Доказовий огляд 06575](#). Garlic for the common cold.
Дата оновлення: 2012-03-27
Рівень доказовості: C
Резюме: Daily garlic supplement may have some effect in the prevention of common cold. Adverse effects include rash and odour.
- [Доказовий огляд 07082](#). Intranasal corticosteroids for the common cold.
Дата оновлення: 2015-11-03
Рівень доказовості: C
Резюме: Intranasal corticosteroids are probably not effective for the common cold.
- [Доказовий огляд 05829](#). Interventions for the interruption or reduction of the spread of respiratory viruses.
Дата оновлення: 2010-04-28
Рівень доказовості: C
Резюме: Respiratory virus spread especially in younger children may be prevented by frequent handwashing with or without adjunct antiseptics; barrier measures such as gloves, gowns, and masks with filtration apparatus; and suspicion diagnosis with isolation of likely cases.
- [Доказовий огляд 06583](#). Non-steroidal anti-inflammatory drugs for the common cold .
Дата оновлення: 2016-05-10
Рівень доказовості: B
Резюме: NSAIDs appear to be effective for relieving discomfort or pain and sneezing caused by the common cold. Their effect in relieving general respiratory symptoms such as cough or duration of colds is less clear.
- [Доказовий огляд 03651](#). Heated, humidified air for the common cold.
Дата оновлення: 2017-09-05
Рівень доказовості: C
Резюме: Steam inhalation may provide some symptom relief for nasal congestion associated with common cold but the evidence is not unequivocal.
- [Доказовий огляд 02030](#). Nasal decongestants in monotherapy for the common cold.
Дата оновлення: 2017-01-13
Рівень доказовості: C
Резюме: Multiple doses of nasal decongestants may have a small effect on subjective measures of nasal congestion in adults with the common cold.
- [Доказовий огляд 04299](#). Oral antihistamine-decongestant-analgesic combinations for the common cold .
Дата оновлення: 2012-05-29
Рівень доказовості: C
Резюме: Antihistamine-analgesic-decongestant combinations may have some general benefit for adults and older children with common cold.

- [Доказовий огляд 03420](#). Vitamin C for preventing and treating the common cold.
Дата оновлення: 2013-10-01
Рівень доказовості: B
Резюме: Vitamin C supplementation appears not to reduce the incidence of colds in the general population, yet vitamin C may be useful for people exposed to brief periods of severe physical exercise. There is a consistent effect of vitamin C on the duration and severity of colds in the regular supplementation studies, but this finding is not replicated in therapeutic trials.
- [Доказовий огляд 07201](#). Zinc for the common cold.
Дата оновлення: 2015-10-02
Рівень доказовості: B
Резюме: Zinc administered as lozenges within 24 hours of onset of common cold symptoms appears to reduce the duration of symptoms, but causes more adverse effects than placebo.
- [Доказовий огляд 07095](#). Corticosteroids for sore throat.
Дата оновлення: 2013-01-14
Рівень доказовості: B↑
Резюме: Oral or intramuscular corticosteroids given in conjunction with antibiotic therapy appear to increase the likelihood of both resolution and improvement of pain in participants with sore throat.
Рекомендація: Single dose of oral corticosteroid in conjunction with antibiotic therapy is suggested for adults with markedly painful sore throat requiring antibiotic therapy, if usual pain medication is insufficient.
- [Доказовий огляд 02222](#). Over-the-counter antitussives for acute cough.
Дата оновлення: 2015-06-01
Рівень доказовості: D
Резюме: There is no good evidence for or against the effectiveness of over-the-counter medications in acute cough.
- [Доказовий огляд 00210](#). Antibiotics for sore throat.
Дата оновлення: 2014-05-09
Рівень доказовості: A
Резюме: Antibiotics confer relative benefits in the treatment of sore throat, but the absolute benefits are modest. Antibiotics can reduce the chance of rheumatic fever in communities where this complication is common.
- [Доказовий огляд 00262](#). Antimicrobial therapy for acute maxillary sinusitis.
Дата оновлення: 2014-05-09
Рівень доказовості: A
Резюме: Antibiotics cause a small treatment effect in patients with uncomplicated acute sinusitis in a primary care, but 86% of patients improve also with a placebo.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm00006 Ключ сортування: 003.032 Тип: EBM Guidelines

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-02-28

Автор(и): Helena Liira, Jukka Pekka Jousimaa Редактор(и): Jukka Pekka Jousimaa
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Kristian Lampe Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd
Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії

EBM Guidelines General practice Infectious diseases Otorhinolaryngology

Ключові слова індексу

mesh: Upper respiratory tract infection mesh: URTI mesh: Respiratory tract Infections speciality: Infectious diseases
speciality: Otorhinolaryngology mesh: Peritonsillar Abscess mesh: Maxillary Sinusitis icpc-2: R74